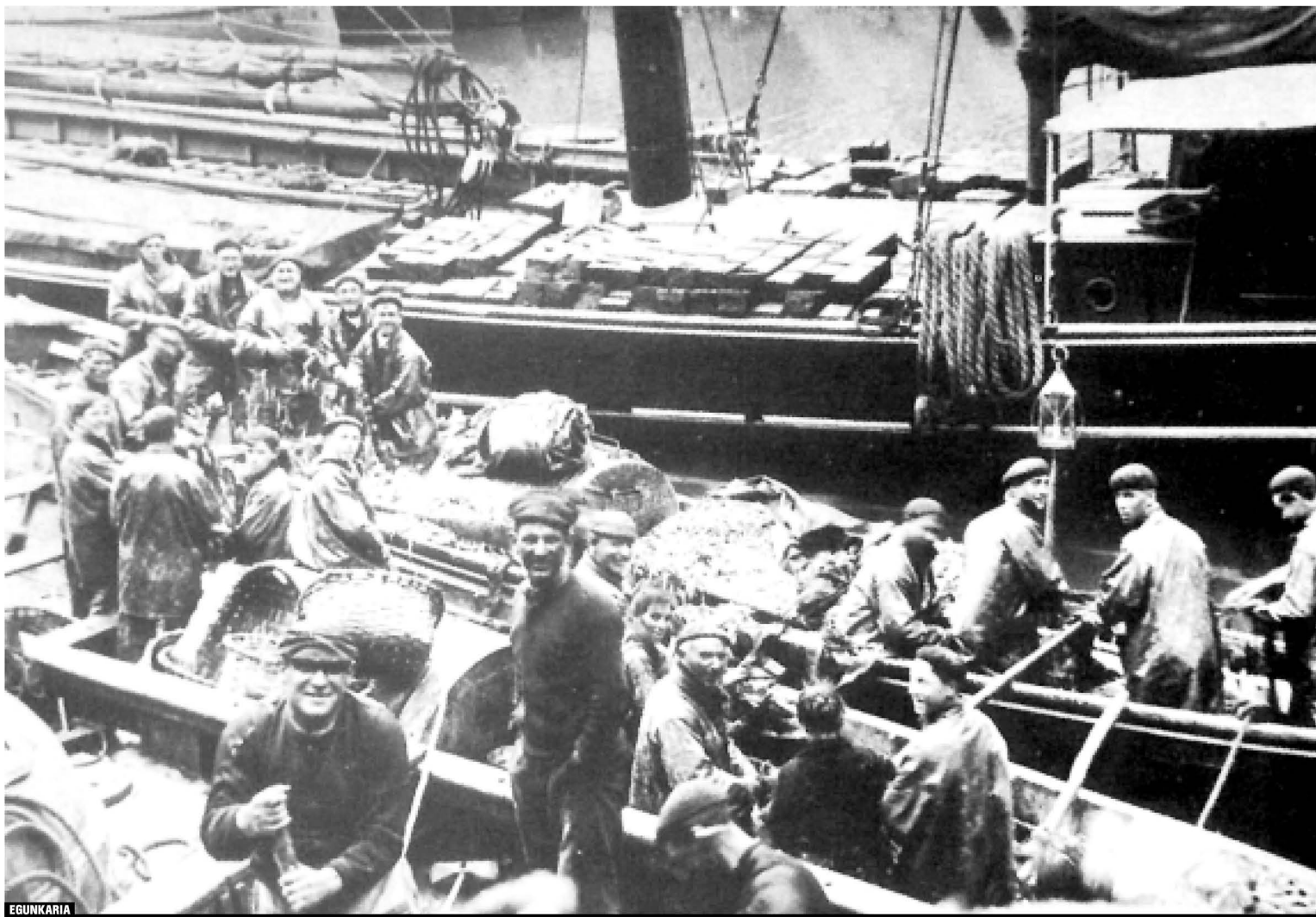

EGUNKARIA

Mende hasierako itsasontziek gatx eukien galarrenei aurre egitea. Argazkian, antxoasasoin despiskan.

Itsasoak eroandakoak

LANBIDE GOGORRA. Gaurko lakoxe egun baten galarrena sartu eta hamairu arrantzale galdu ziran, 1909an. Mende hasieran asko izan ziran itsasoan hildako ondarrutarrak.

Lore Bengoetxea

Sasoi haretako bertso batek emoten dau itsasoan jazotako gertaera latza-ren barri. *Mayatzaren ogei ta laugarren arratsian, urrengo egunian galerna sartu zan; kontu txarrrak zian, txaluparen granorik etzala etxian, zer pentsa izango zan askon biyotzian.* Halantxe hasten dira Fermin Imazek sinatutako bertsoak.

Igeldoko talaiaetik ekaitzaren barri emoteko telegramea bidaldu baeben be, berandu heldu zan. Astelehena zan. Iluntzerako herriko itsasontzi gehienak itsasora joan ziran, eta Ondarroako talaieroak mezua jakin izan ebanean, putzotsean, sutargi bat biztu eban, begi-ohar lez, arrainetan urtenda egozanentzat. Mutrikuarrek laster jo eban euren kairuntz, eta Ondarroako beste hamar batelek eureneruntz.

Hurrengo egunean herriko alkateak telegramea bialdu eutsan gobernadore zibilarari. Bost lagun ito zirala esaten eutsan, eta urduri egozala arrantza ontzi asko falta ziralako. Beste telegrama bat igorri eutsan iluntzean. Ordurako argitasun gehiago eukiezan. Lau itsasontzi ziran falta ziranak, eta eura-kin batera, 18-20 lagun. Artean,

beste askoren barririk euki barrik jarraitzen eban. Ondarroa eta Bermeokoak ziran, batez be, gau hartan antxoatan ebilzan baporeak, danetara larogeitik gora, kronikek dinoenez.

Lekuko baten berbak

Patriarca San Jose zan euretako bat. Handik, bakar-bakarrik Feliciano Aspiazuk urten eban bizirik. Lekuko zuzena izanda, gertaerearen barri emon eban. «Galarrena sartu zanean Debaruntz ginoazan. Bat-batean olatu handi bat sartu zala kontura-

tu ginan, eta haize oihala jaitsi egin behar izan genduan, ahal zanik eta arinen. Barriro be altzau arren, laster batu behar izan genduan, haize oihalagaz aurreruntz jotea ezinezkoa zalako», azaldu eban Aspiazuk.

Une gogorrak izan ziran *Patriarca San Jose* txalupakoen tzat. «Halako baten ur mendi bat etorri jakun ganera, eta itsasontziaren karela uraren azaletik hurrago geratu zan, bigarren ur horma baten laguntzeagaz».

Arrantzaleak ordu lauren egon ziran dingili-dongolo itsa-

sontziaren barruan, orekea galdu eta gilaz gora jarri zan arte. «Sei lagun gengoan, eta seiok itsasontziaren hegalaria eutsita jarraitu genduan ur azalean, bakotzak ahal eban eran».

Egunsentia ailegau bitartean, hondora joan ziran Aspiazuren kideak, banan-banan, «eta ni neu be joango nintzan, kortxodun sare batzuen goiko hegalek gerrian zehar ipini ez banituan, euskarri lez».

Indarrak gero eta makalago eukazala, *Aingeru Guardakoa* baporak hartu eban itsasoan galdutako gizona. Orion sartu ziran, eta, bien bitartean, beste 150 itsasontzitik gora Getaria-ko kaian. Bapor, txalopa eta batelen artean, 80 Ondarroakoak ziran, 50 Lekeitiokoak, 20 Mutrikukoak, Zumaiakoak bi, eta Orio eta Zarauzko bana.

Agirietan jasota geratu danez, aitatzekoa izan zan *San Ignacio* Getaria-ko txalupeak egindako ahalegina. Lau arrantzale batu eta Getarian lehorreratu ondoren, barriro be itsasora urten eta hamazortzi sare eta itsasontzi bat batuta egin eban buelta. Esteban eta Bartolome Uranga ziran txalupearen jabeak. Azken horrek etxean hartu zituan itsasoan jasotako lau arrantzale lekeitiarrak.

Biharamonean 60 lagun

ITSASOKO HONDAMENDIAK

Joan zan mende hasierako gertaera latzak

Asko izan ziran joan zan mendearen hasieran itsasoan hildako arrantzaleak. Gertaera batzuk beste batzuk baino entzute handiagoa euki eban, kaltetuak gehiago izan ziralako. Holan, 1901eko maiatzaren 7an *Joven Josefina*ko patroia eta bederatzi marinela hil ziran; 1902ko abenduaren 29an *Nuestra Señora de Iciar* txalupako hamar lagun galde ziran; 25 pertsona 1908ko garagarriaren 12ko ezbehar latzean; *Virgen del Puertoko* hiru, 1912an; lagun bi, 1916an; bederatzi, 1922an eta *Virgen de la Antiguako* beste bi, 1932ko udan. Sarritan itsaso baltzari aurre egin beharra besterik ez jaken gelditzen arrantzaleei. Liburuetan agertzen danez, eguraldi eskasagaitik arrainetan egiteari laga behar izaten eutsienean be gabezia bizi behar izaten ziran, Kofradiaren laguntzen bila.

EKAITZAREN GANEAN

Igeldoko talaiaetik galarrenaren barri emoteko telegramea bialdu baeben be, berandu heldu zan

LEKUKOA

«Kortxodun sare batzuen goiko aldeak gerrian ipini, eta ez nintzan hondora joan»

OGIBIDE GOGORRA

Joan zan mendearen hasieretan, ezbehar ugari egon ziran itsasoan; arrantzale asko bertan hil ziran

eroan zituen Getariatik Mutriku eta Ondarroako portuetara. Euren herrietan beso zabalik eta pozik hartu zituen arrantzaleak. Txil eginda, baina bizirik etozan. Batzuen pozari kontrajarrita, besteen etsipena. Senide eta lagunak behin betiko itsasoan galdu zituenek ezin izan eutsien negarrari laga.

Hurrengo egunetan ondarrutarrek gogoan euki zituen itsasoak eroandako herritarrrak. Maiatzaren 27an, itsaso baltzean ito eta galdutako hamairu ondarrutarren oroimenez hiletak ospatu ziran elizan. Itsasontzi txiki bat egoan altarearen aurrean ipinita, haize-oihal, arraun, sare eta antzerako arrantza tresnekin.

Udalak be bat egin eban senideen doluagaz. Hori dala eta, 500 pezetagaz harpidetzea zabaldu eban kaltetu guztien alde. Beste alde batetik, pazko egunen ostean Udal Musika Bandeak eskaini behar zituan emonaldiak kentzea erabagi eban.

AGENDEA

LEKEITIO

Osasun zikloa: Osasunaren eta elikadurearen ganeko zikloaren barruan, berbaldia egongo da gaur, 19:00etan, Barandiaran aretoan. Arantxa Arrien eta Enrike Gisasolak (EHNEko partaideak) *Nekazaritza ekologikoa eta produktu transgenikoak* gaiaren ganean egingo dabe berba.

ONDARROA

Egunetan pelikuli: *Cuando un hombre ama a una mujer* botako dabe, drogamenpekotasunaren ganeko zikloaren barruan. Ekimena iluntzeko 21:30ean izango da, Guzur Etxean.